

פרשת מקץ – שני

(טו) וַיֹּאמֶר פֶּרַעַה אֶל־יוֹסֵף
חֲלוֹם חֲלֹמָתִי וּפְתָר אֵין
אֹתוֹ וְאֲנִי שָׁמַעְתִּי עָלֶיךָ
לֵאמֹר תִּשְׁמַע חֲלוֹם לִפְתֹּר
אֹתוֹ:

טו"י < תשמע חלום לפתור אתו. תאזין ותבין חלום לפתור אותו: תשמע. לשון הבנה והאזנה כמו שומע יוסף. אשר לא תשמע לשונו אנטיגדר"א בלע"ז:

(טז) וַיַּעַן יוֹסֵף אֶת־פֶּרַעַה
לֵאמֹר בִּלְעָדִי אֱלֹהִים יַעֲנֶה
אֶת־שְׁלוֹם פֶּרַעַה:

טז"י < בלעדי. אין החכמה משלי אלא אלהים יענה יתן ענה בפני לשלום פרעה:

(יז) וַיְדַבֵּר פֶּרַעַה אֶל־יוֹסֵף
בְּחִלְמֵי הַנְּנִי עֹמֵד עַל־שַׁפַּת
הַיָּאֵר:

(יח) וַהֲנֶה מִן־הַיָּאֵר עֹלֹת
שִׁבַּע פָּרוֹת בְּרִיאֹת בָּשָׂר
וַיִּפֹּת תֹּאֵר וּתְרַעֲנֶנָּה בְּאָחוּ:

(יט) וַהֲנֶה שִׁבַּע־פָּרוֹת אַחֲרוֹת
עֹלֹת אַחֲרֵיהֶן דָּלוֹת וְרַעוֹת
תֹּאֵר מֵאֹד וּרְקוֹת בָּשָׂר
לֹא־רֵאִיתִי כַּהֲנָה בְּכָל־
אֶרֶץ מִצְרַיִם לָרַע:

טז"י < דלות. בחושות כמו מדוע אתה ככה דל דאמנן: ורקות בשר. כל לשון רקות שבמקרא חסרי בשר בלוא"ש בלע"ז:

(כ) וַתֹּאכְלֶנָּה הַפָּרוֹת הָרְקוֹת
וְהָרַעוֹת אֶת שִׁבַּע הַפָּרוֹת
הָרֵאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת:

(כא) וַתִּבְאֶנָּה אֶל־קַרְכַּנָּה
וְלֹא נֹדַע כִּי־בָאוּ אֶל־
קַרְכַּנָּה וּמְרִאִיהֶן רַע בְּאִשָּׁר
בַּתְּחִלָּה וַיֵּאֱקָזוּ:

(כב) וַאֲרָא בְּחִלְמֵי וַהֲנֶה |
שִׁבַּע שִׁבְלִים עֹלֹת בְּקֶנֶה
אֶחָד מִלֵּאֹת וְטִבּוֹת:

(כג) וַהֲנֶה שִׁבַּע שִׁבְלִים
צִנְמוֹת דִּקּוֹת שְׁדָפוֹת קָדִים
צִמְחוֹת אַחֲרֵיהֶם:

טז"י < צנמות. צונמא בלשון ארמי לחלוח וקשות כסלע ותרגומו נצן לקיז. נצן אין בהן אלא הנץ לפי שנתרוקנו מן הזרע:

(כד) וַתִּבְלַעַן הַשִּׁבְלִים הַדִּיקָת
אֶת שִׁבַּע הַשִּׁבְלִים הַטִּבּוֹת
וַאֲמַר אֶל־הַחֲרֻטִּים וַאֲזִין
מִגִּיד לִי:

(כה) וַיֹּאמֶר יוֹסֵף אֶל־פֶּרַעַה
חֲלוֹם פֶּרַעַה אֶחָד הוּא אֵת
אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים עֲשָׂה הַגִּיד
לִפְרַעַה:

(כו) שִׁבַּע פָּרוֹת הַטִּבּוֹת שִׁבַּע
שָׁנִים הֵנָּה וְשִׁבַּע הַשִּׁבְלִים
הַטִּבּוֹת שִׁבַּע שָׁנִים הֵנָּה
חֲלוֹם אֶחָד הוּא:

טז"י < ושבע שנים. כלן אינן אלא שבע ואשר נשנה החלום פעמים לפי שהדבר מזומן כמו שפרש לו בסוף ועל השנות החלום וגו'. בשבע שנים הטובות נאמר הגיד לפרעה לפי שהיה סמוך. ובשבע שני רעב נאמר הראה את פרעה לפי שהיה הדבר מופלג ורחוק נופל בו לשון מראה:

(כז) וּשְׁבַע הַפָּרוֹת הָרְקוֹת
וְהָרַעַת הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן
שִׁבַּע שָׁנִים הֵנָּה וְשִׁבַּע
הַשִּׁבְלִים הָרְקוֹת שְׁדָפוֹת
הַקָּדִים יִהְיוּ שִׁבַּע שָׁנֵי רָעָב:

(כח) הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
אֶל־פֶּרַעַה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים
עֲשָׂה הִרְאָה אֶת־פֶּרַעַה:

(כט) הֵנָּה שִׁבַּע שָׁנִים בָּאוֹת
שָׁבַע גָּדוֹל בְּכָל־אֶרֶץ
מִצְרַיִם:

(ל) וְקָמוּ שִׁבַּע שָׁנֵי רָעָב
אַחֲרֵיהֶן וַנִּשְׁכַּח כָּל־הַשִּׁבַּע
בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וְכָל־הָרָעָב
אֶת־הָאָרֶץ:

טז"י < ונשכח כל השבע. הוא פתרון ולא יודע השבע. הוא קרבנה:

(לב) וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם
אֶל־פֶּרַעַה פַּעַמִּים כִּי־
נָכוֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים
וּמִמֶּהָר הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ:

טז"י < נכון. מזומן:

(לג) וַעֲתִידָה יִרְא פֶּרַעַה אִישׁ
נָכוֹן וְחָכָם וַיִּשְׁיֹתְהוּ עַל־
אֶרֶץ מִצְרַיִם:

(לד) יַעֲשֶׂה פֶּרַעַה וַיִּפְקֹד
פָּקָדִים עַל־הָאָרֶץ וְחִמְשׁ
אֶת־אֶרֶץ מִצְרַיִם בְּשִׁבַּע
שָׁנֵי הַשָּׁבַע:

טז"י < וחמש. פתרגומו ויזרז וכן וחמושים:

(לה) וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכֶל
הַשָּׁנִים הַטִּבּוֹת הַבָּאֹת
הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת
יַד־פֶּרַעַה אֹכֶל בָּעָרִים
וַשְּׁמָרוּ:

טז"י < את כל אכל. שם דבר הוא לפיכך טעמו באל"ף ונקוד בפתיח קטן (סגול) ואוכל שהוא פועל כגון כי כל אוכל חלב טעמו בכ' ונקוד קמץ קטן (צירי): תחת יד פרעה. ברשותו ובאוצרותיו:

(לו) וַהֲיָה הָאֹכֶל לִפְקֻדֹן
לְאֶרֶץ לְשִׁבַּע שָׁנֵי הָרָעָב
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בְּרָעָב:

טז"י < והיה האכל. הצבור כשאר פקדון הגנות לקיום הארץ:

(לז) וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פֶרַעַה
וּבְעֵינֵי כָל־עַבְדָּיו:

(לח) וַיֹּאמֶר פֶּרַעַה אֶל־עַבְדָּיו
הִנֵּמְצָא כֹּהֵה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ
אֱלֹהִים בּוֹ:

טז"י < הנמצא כזה. כתרגומו הנשכח כדין אם נלך ונבקשנו הנמצא כמוהו. הנמצא לשון תמיהה וכן כל ה"א המשמשת בראש תבה ונקודה בחטף פתח:

טו וַאֲמַר פֶּרַעַה, לְיוֹסֵף,
חֲלֹמָא חֲלֹמָתִי, וּפְשָׁר
לִית לִיה; וְאֵנָּה,
שְׁמַעִית עָלֶיךָ לְמִימַר,
דְּאֵת שְׁמַע חֲלֹמָא,
וּמְפָשַׁר לִיה.

טו"י < תשמע חלום לפתור אתו. תאזין ותבין חלום לפתור אותו: תשמע. לשון הבנה והאזנה כמו שומע יוסף. אשר לא תשמע לשונו אנטיגדר"א בלע"ז:

(טז) וַיַּעַן יוֹסֵף וְאֶתִיב יוֹסֵף יֵת
פֶּרַעַה לְמִימַר, לֹא מִן
חֲכַמְתִּי: אֱלֹהִין מִן
קָדָם יי, יִתְתֵּב שְׁלֹמָא
דְּפֶרַעַה.

טז"י < בלעדי. אין החכמה משלי אלא אלהים יענה יתן ענה בפני לשלום פרעה:

(יז) וַיְדַבֵּר פֶּרַעַה אֶל־יוֹסֵף
בְּחִלְמֵי, בְּחִלְמֵי, הָאֵנָּה
קָאִים עַל כִּיף נַהֲרָא.

(יח) וַהֲנֶה מִן־נַהֲרָא, סֻלְקִין
שִׁבַּע תוֹרִין, פְּטִימִין
בְּסַר, וְשִׁפְרִין לְמַחְזִי;
וְרַעֲזִין, בְּאֲחוּא.

(יט) וְהָא שִׁבַּע תוֹרִין
אַחֲרִנִין, סֻלְקָא
בְּתַרְיָהוֹן, חֲסִיכִין וּבִישָׁן
לְמַחְזִי לַחְדָּא, וְחֲסִינִין
בְּסַר: לֹא חֲזִיתִי
דְּכוּתָהוֹן בְּכָל אַרְעָא
דְּמִצְרַיִם, לְבִישׁוֹ.

טז"י < דלות. בחושות כמו מדוע אתה ככה דל דאמנן: ורקות בשר. כל לשון רקות שבמקרא חסרי בשר בלוא"ש בלע"ז:

(כ) וַתֹּאכְלֶנָּה הַפָּרוֹת הָרְקוֹת
וְהָרַעוֹת אֶת שִׁבַּע הַפָּרוֹת
הָרֵאשֹׁנוֹת הַבְּרִיאֹת:

(כא) וַתִּבְאֶנָּה אֶל־קַרְכַּנָּה
וְלֹא נֹדַע כִּי־בָאוּ אַרִי עֲאֵלָא
לְמַעֲיָהוֹן, וּמַחְזִיָּהוֹן
בִּישׁ, כַּד בְּקַדְמִיתָא;
וְאַתְעֲרִית.

(כב) וַאֲרָא בְּחִלְמֵי, וְהָא |
שִׁבַּע שִׁבְלִין, סֻלְקִין
בְּקֶנֶה אֶחָד מִלְּזִין וְטִבִּין.

(כג) וְהָא שִׁבַּע שִׁבְלִין
נִצָּן לִקְזִין שְׁקִיפִין קָדִים
צִמְחִין, בְּתַרְיָהוֹן.

טז"י < צנמות. צונמא בלשון ארמי לחלוח וקשות כסלע ותרגומו נצן לקיז. נצן אין בהן אלא הנץ לפי שנתרוקנו מן הזרע:

(כד) וַתִּבְלַעַן הַשִּׁבְלִים הַדִּיקָת
אֶת שִׁבַּע הַשִּׁבְלִים הַטִּבּוֹת
וְאִמְרִית, לְחֲרַשְׂיָא,
וְלִית דְּמַחְזִי, לִי.

כח וַאֲמַר יוֹסֵף לִפְרַעַה,
חֲלֹמָא דְּפֶרַעַה חַד
הוּא: יֵת דִּי עֲתִיד
לְמַעֲבַד, חֲזִי לִפְרַעַה.

(כו) שִׁבַּע תוֹרֵתא טְבָתָא,
שִׁבַּע שְׁנִיָּא אַנִּין, וְשִׁבַּע
שִׁבְלִיָּא טְבָתָא, שִׁבַּע
שְׁנִיָּא אַנִּין: חֲלֹמָא, חַד
הוּא.

טז"י < ושבע שנים. כלן אינן אלא שבע ואשר נשנה החלום פעמים לפי שהדבר מזומן כמו שפרש לו בסוף ועל השנות החלום וגו'. בשבע שנים הטובות נאמר הגיד לפרעה לפי שהיה סמוך. ובשבע שני רעב נאמר הראה את פרעה לפי שהיה הדבר מופלג ורחוק נופל בו לשון מראה:

(כז) וּשְׁבַע הַפָּרוֹת הָרְקוֹת
וְהָרַעַת הָעֹלֹת אַחֲרֵיהֶן
שִׁבַּע שָׁנִים הֵנָּה וְשִׁבַּע
הַשִּׁבְלִים הָרְקוֹת שְׁדָפוֹת
הַקָּדִים יִהְיוּ שִׁבַּע שָׁנֵי רָעָב:

(כח) הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
אֶל־פֶּרַעַה אֲשֶׁר הָאֱלֹהִים
עֲשָׂה הִרְאָה אֶת־פֶּרַעַה:

(כט) הֵנָּה שִׁבַּע שָׁנִים בָּאוֹת
שָׁבַע סְבָעָא רַבָּא, בְּכָל
אַרְעָא דְּמִצְרַיִם.

(ל) וְיִקְוִמֵּן שִׁבַּע שָׁנֵי
כְּפָנָא, בְּתַרְיָהוֹן,
וַיִּתְנַשִּׁי כָּל סְבָעָא,
בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם;
וַיִּשְׁיִצִי כְּפָנָא, יֵת עֲמָא
דְּאַרְעָא.

טז"י < ונשכח כל השבע. הוא פתרון ולא יודע כי באו אל קרבנה:

(לב) וְעַל הַשָּׁנוֹת הַחֲלוֹם
אֶל־פֶּרַעַה פַּעַמִּים כִּי־
נָכוֹן הַדָּבָר מֵעַם הָאֱלֹהִים
וּמִמֶּהָר הָאֱלֹהִים לַעֲשֹׂתוֹ:

טז"י < נכון. מזומן:

(לג) וַעֲתִידָה יִרְא פֶּרַעַה אִישׁ
נָכוֹן וְחָכָם, עַל אַרְעָא;
וַיִּמְנִינֶה, עַל אַרְעָא
דְּמִצְרַיִם.

(לד) לֹד יַעֲבִיד פֶּרַעַה, וַיִּמְנִי
מִהִימָנִין עַל אַרְעָא;
וַיִּזְדוֹן יֵת אַרְעָא
דְּמִצְרַיִם, בְּשִׁבַּע שָׁנֵי
סְבָעָא.

טז"י < וחמש. פתרגומו ויזרז וכן וחמושים:

(לה) וַיִּקְבְּצוּ אֶת־כָּל־אֹכֶל
הַשָּׁנִים הַטִּבּוֹת הַבָּאֹת
הָאֵלֶּה וַיַּצְבְּרוּ־בָר תַּחַת
יַד־פֶּרַעַה אֹכֶל בָּעָרִים
וַשְּׁמָרוּ.

טז"י < את כל אכל. שם דבר הוא לפיכך טעמו באל"ף ונקוד בפתיח קטן (סגול) ואוכל שהוא פועל כגון כי כל אוכל חלב טעמו בכ' ונקוד קמץ קטן (צירי): תחת יד פרעה. ברשותו ובאוצרותיו:

(לו) וַהֲיָה הָאֹכֶל לִפְקֻדֹן
לְאֶרֶץ לְשִׁבַּע שָׁנֵי הָרָעָב
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָּה בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם
וְלֹא־תִכָּרֵת הָאָרֶץ בְּרָעָב:

טז"י < והיה האכל. הצבור כשאר פקדון הגנות לקיום הארץ:

(לז) וַיִּיטֹב הַדָּבָר בְּעֵינֵי פֶרַעַה
וּבְעֵינֵי כָל־עַבְדָּיו:

(לח) וַיֹּאמֶר פֶּרַעַה אֶל־עַבְדָּיו
הִנֵּמְצָא כֹּהֵה אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ
אֱלֹהִים בּוֹ:

טז"י < הנמצא כזה. כתרגומו הנשכח כדין אם נלך ונבקשנו הנמצא כמוהו. הנמצא לשון תמיהה וכן כל ה"א המשמשת בראש תבה ונקודה בחטף פתח: